

Mängen

LÄTT BLANDAT FRÅN BRUKEN
KOSTA BODA ÅFORS JOHANSFORS

2|86

*En trevlig helg
önskas dig!*

Bruksböckerna berättar VII

UNO ANGERSTEIN

Efter Dufvas död sköttes bruksdriften av Hovrättsrådet Heerman och inspektör Vogt, till år 1830, då ledningen anförtröddes åt Uno Angerstein, som då var ägare till 2/5 av bruket. Han gifte sig 1832 med Eva Karolina, född Leander 1813, dotter till Härads-hövdingen i Kronobergs län, Johan Peter Leander och h h Elise Lundell. Angerstein bosatte sig aldrig i Kosta. 1833 förvärvade han Gävetorps Säteri m.fl. hemman. Här blev han boende till 1870, då han sålde egendomen och flyttade till Alvesta och blev boende där till sin död 1874.

Bruksdriften sköttes under Angersteins ledning av förvaltarna, Vogt, Berzelius och Sohlberg. En omfattande brevväxling från den tiden finns bevarad i bruksarkivet och vittnar om ett intimt samarbete, han gjorde täta besök i Kosta. Dessutom stod alltid en skarpsprungen ridhäst till förfogande vid brådska ärenden. Angerstein beskrivs som rättsrådlig, rikt begåvad och stor konstnär, därom vittnar altartavlan, som han målade till Ekeberga kyrka 1860. Han var frikostig mot dåtidens målare med fristad på hans egendom. Som mecenater kan nämnas Zoll, Nordenberg, Berg, Larsen m. fl.

Som 14-åring började han sin militärutbildning på Karlberg, avancerade till kompanichef 1848. År 1863 utnämndes han till kammarherre. Under hans ledarskap utvecklades bruket väsentligt, såväl industriellt som försäljningsmässigt. År 1833 trycktes och distribuerades de första priskuranterna inom och utomlands.

Bland de mer omfattande arbetena var tillkomsten av Kostas femte hytta, som uppfördes på sin nuvarande plats, den gamla vid Herrgården hade nu va-

rit i drift i 82 år och var hårt nedsliten. Efterfrågan på brukets produkter ökade så att höjd produktivitet var påkallad. Angerstein deltog själv i projekteringen. I sällskap med Berzelius gjordes flera studieresor till andra bruk och hyttor, Johannisholms brukshytta i Dalarna kom att stå som förebild till den nya hyttan, den hade bl.a. den fördelen att taket var uppfört med lösa lemmar som lätt kunde tas bort vid eldsvåda.

Den nya hyttan byggdes 90 alnar lång, 30 1/2 bred och 10 alnar hög till takresningen, den uppfördes av stolpar och bräder. På västra sidan två byggnader av timmer 26x15x5 alnar. På östra sidan två liknande byggnader 21x15x6 alnar. För uppförandet åtgick 9.438 dagsverk. I löner härför betalades 4.100 rdr. Timmermännen erhöll var sin kanna brännvin vid »knäppningen». Åborna i Muggehult, Källeskrub och Lövsjö fick 8 ritade stopaflaskor och 8 ritade brännvinsglas för körhjälp med hyttvirket. Ingrid Johansson och åborna i Lövsjö upptog och framrodde 30 lass lera. Hyttan bestroks invändigt med alunslam (brandhämmande) och utvändigt med stenkolsolja. För vattenbehovet grävdes inne i hyttan en 8 alnars djup brunn. Från de nersprängda ugnsgroparna sprängdes och grävdes ett två alnar brett dike som mynnade ut i en rännil längs vägen norr ut mot dagsverksstugorna, därav uppkom troligen namnet »Svartabäck» på den södra dagsverksstugan.

När den nya hyttan 1838 var färdig att tagas i bruk, var den utrustad med 2 glasblåsningsugnar för 6 verkstäder, 2 askugnar, 4 vedtorkningsugnar, 2 sträckugnar, 4 temperugnar, 1 stenugn, 1 calcinerugn och 3 kylugnar jämte övrig utrustning. Brandförsäkringsvärde 12.010 rdr.

1841 uppfördes, öster om hyttan en pottkammare, 69 alnar lång, som senare inreddes till sliperi med 8 slipstolar, som drevs med hästvandring. 1842 anlades ett med vattenkraft drivet sliperi vid Catrinefors (Krossen) med stampverk. 1845 byggdes öster om hyttan en 86x35x13 fot stor magasinsbyggnad som användes som sådan till 1887. Handelsbod och gravörverkstad till 1902, etsverkstad till 1954, då den byggdes om till nuvarande Brukskontor. 1847 tillbyggdes hyttan på östra sidan 21x18x10 alnar för en maskinsträckugn. Senare installerades ytterligare en maskinsträckugn. 1858 stod hyttan i Johanstorp med 6 deglar färdigt att tas i bruk, 120 år efter det att Silversparre ansökt om att få anlägga ett glasbruk där.

Efterfrågan på slipat glas ökade, 1859 beslutades att ett större ångsliperi skulle byggas, därvid tillkom den s.k. Stenstugan. Den uppfördes helt av sten i storlek 38x17x7 alnar samt på norra gaveln ett maskinrum och en 6 hästars ångmaskin. Sliperiet utrustades med 20 slipstolar, 2 polerstolar och 3 planverk.

I vindsrummet inreddes bl.a. gravörverkstad. 1861 stod anläggningen färdig och hade dragit en kostnad av 10.918 rdr. För första gången annonserades efter kunniga glasslipare i in- och utlandet. Stor brist på bostäder uppstod. För att frigöra en del lägenheter, byggdes ett »Änkehus på Lustigkulla» 1828, där 9 änkor fick sin hemvist. Tre större glasblåsarbyggnader byggdes. Först 1848 »Läsestugan» norr om hyttan, 1850 »Söderbomsbyggnaden», 1860 byggnaden bakom läsestugan, 1855 Frommastugan m. fl. mindre torpställen.

Forts. sista sidan...

MÄNGEN

Personaltidning för

Kosta Boda AB, 360 52 Kosta

Utgiven i december 1986

Redaktionskommittén:

Sven-Åke Erlandsson

Hans Israelsson

Tommy Ragnarsson

Sten Robert

Peter Petersson

Kajsa Wahlström

Redaktör:

Ove Alström

Ansvarig utgivare:

Anders Engström

Där inget annat anges har Ove Alström tagit fotografierna och skrivit texten.

Innehållet i Mängen får återges eller citeras om källan anges enligt följande: Mängen, personaltidning för Kosta Boda AB.

Mängen ISSN 0345-8261

John Ljungqvist har ordet:

Så här mot slutet av 1986, ett år som inte kommer att räknas som Kosta Bodas mest framgångsrika, är det lämpligt att sammanfatta läget.

Att förändra ett företag tar lång tid, även om det är relativt litet, som Kosta Boda. Det vi nu ser i siffror — försäljningsstatistik och ekonomiska resultatrapporter — har sin grund i händelser och beslut som ofta ligger ett år eller mer tillbaka. För att rätt bedöma vår situation måste vi därför titta bakom siffrorna och notera åtgärder och aktiviteter som ännu inte fått siffermässigt resultat.

Allmänt har man under året konstaterat att trots en relativt stor konsumtionstillväxt på de flesta av våra marknader, har konsumenternas intresse varit riktat mer mot kapitalvaror än mot produkter av vårt slag.

Vi kan glädjas åt en starkt positiv utveckling av vår försäljning i Sverige och övriga Skandinavien, trots att en del av den amerikanska turismen uteblev.

I Europa har vi kunnat behålla vår position på de flesta marknaderna. Däremot har vi varit mindre lyckosamma Overseas, vilket förstärkts av förändringar i valutorna i Australiernas och USA. Japan visar dock en mycket positiv utveckling, vilket ger oss gott hopp inför framtiden. På totalnivå räknar vi med att nå strax över 1985 års försäljningsvolym.

När det gäller de utländska dotterbolagen har Kosta Boda i Schweiz utvecklats väl. De övriga dotterbolagen har

strukturerats om för att förstärka vår egen glasförsäljning på dessa marknader. Åtgärder har också vidtagits för att anpassa kostnaderna till den nya koncentrationen mot Kosta Boda-produkter.

Kvalitet är ett område och ett konkurrensmedel som inte nog kan uppmärksammas. Här krävs en vidgad diskussion och ett ökat engagemang hos alla anställda om vi skall kunna behålla och utveckla vår position på marknaden. Det påbörjade kvalitetsprojektet är bara en av flera aktiviteter för att stärka kvalitetsmedvetandet inför framtiden.

Produktutvecklingen har under året varit föremål för ett ökat intresse. Mot slutet av året har vi startat nya arbetsformer för att förbättra formgivarnas samspel med marknad, försäljning och teknik. Tankar och planer på att förbättra våra möjligheter att ta hand om externa gästformgivare för att få nya impulser till företaget, är under utveckling.

Kosta Boda Djurgården är en ny, spännande och krävande företagsform för oss. Det ger oss möjligheter att förstärka vår marknadsprofil både hemma och utomlands. Våra två första utställningar — Kosta Bodas Sjätte Sinne och Saturnus — har väckt uppmärksamhet. I januari nästa år öppnar Djurgården sina dörrar i samband med att vi lanserar vårens nyheter. Några veckor senare får också allmänheten tillfälle att se våra nyheter men också vårt bassorti-

ment presenterat på ett annorlunda sätt.

Just nu är vi inne i verksamhetsplanerna för 1987 med försäljningsbudget, produktionsbudget och investeringar. Den ekonomiska planeringen riktar in sig på att vid styrelsemötet i januari presentera inte bara det slutliga budgetförslaget utan också underlag för flera tunga investeringar. Dessa gäller bland annat ombyggnad av vanna III i Kosta och en ny smältedel till vanna i Boda, baserad på ny och modern teknologi.

Vad gäller försäljningen ser vi en positiv utveckling för nästa år, både på hemmamarknaden och exportmarknaden, även om förändringen blir måttlig. De åtgärder som vidtagits i dotterbolagen under hösten 1986, får full resultat effekt nästa år. Detta kommer att innebära positiva resultat både i Kosta Boda AB och på koncernnivå.

Låt oss betrakta 1986 som ett mellanår med lite ryckighet, men också det år då vi lade till rätta och tog nya tag. 1987 startar Kosta Boda-konsernen med många fina och bra förutsättningar både produktmässigt, marknads-mässigt och organisatoriskt.

Från ägare, styrelse och ledning har jag nöjet framföra ett varmt och hjärtligt tack för det gångna året till alla anställda.

En skön och vilsam långhelg stundar och jag önskar er alla en GOD JUL och ett GOTT NYTT FRAMGÅNGSRIKT 1987.

NYA PÅ KOSTA HOLDING:

Det kan tyckas vara fel på rubriken ovan. Den borde kanske hellre skrivas i singularis. Omständigheterna, som råder med Mängens långa tidsrymder mellan utgivningarna, gör det nödvändigt att samtidigt presentera både tillförordnad och blivande ordinarie koncernchef. Därav pluralformen i rubriken.

BENGT GULLBRANDSON

Koncernchef Kosta Holding AB

Bengt Gullbrandson är 46 år och född i Göteborg. Han har gått den långa vägen i sin karriär fram till uppdraget att bli koncernchef i Kosta Holding.

Skolan slutade han redan efter realexamen och började som springpojke på Forshaga, som då hette Linoleum AB Forshaga. Efter en 21 år lång karriär inom företaget, hade han nått posten som marknadschef. Om han fortsatt sin anställning där skulle han ha kunnat nå den aktionsvärda åldern av 50 år som anställd i samma företag, filosoferar Bengt Gullbrandson.

Ett Österrikiskt företag, Sattler, som tillverkar textilier, sökte en VD för sitt försäljningsbolag i Norden och Bengt Gullbrandson antogs till den uppgiften. Där stannade han i fyra år.

SKAGA, Skandinaviska Glasögon AB, ägt av Hexagon-koncernen, gick dåligt och behövde en ny chef. En typisk utmaning för Bengt Gullbrandson och hans medarbetare, som efter fyra år avväjrt krisen och räddat företaget till ett hälsosamt liv. På Skaga gällde produktutveckling, form, färg och mode, särskilt för damglasögon. Mycket såldes på export.

Hexagons nya koncernchef efter Charlie Sjöström, Torbjörn Ek, ville att Bengt Gullbrandson nu skulle överta ledarskapet av Sunne Gummi-fabrik AB. Sunnex, som företaget nu heter, är underleverantör av industri-gummi, bl. a. till Volvo. Där har han nu varit VD i fem år och stannar där tills han skall börja på Kosta Holding i vår. Om inte Sunnex kan finna en ersättare tidigare, så dröjer det till den 24 april.

Under alla år har familjen haft en sommarstuga i Frillesås som tillflyktsort. Den har allt eftersom byggts ut till att bli permanentbostad från vilken Bengt Gullbrandson pendlat till sina chefsuppgifter. Familjen har på senare år varit permanent bosatt i Frillesås. Familjen består av hustru Ann-Marie, 44, som efter tjugo år som hemmamamma till de två sönerna, nu utbildat sej i sjukvård och arbetar på Åsa Sjukhem. Sönerna är Anders, 20 år, som just slutat lumpen och varit en månad i USA, samt Lars, som är 18 år och efter genomgången verkstads tekniskt gymnasium nu arbetar på Saab Scania växellådsfabrik i Göteborg.

I Frillesås får Bengt Gullbrandson utlopp för sin lust att måla och på annat sätt underhålla det egna huset. Är det sommar badar man gärna i havet eller seglar den egna lilla båten.

Idrott är ett genuint intresse för vår blivande chef. Det yttrar sej bland annat i att han innehar posten som ordförande i IFK Sunne, en förening med 500 medlemmar.

Storläsare, allätare är det epitet som Bengt Gullbrandson sätter på sej själv. Jag har den egenskapen, säger han, att jag vill äga böckerna. Har väl omkring 3.000 volymer, som jag förgäves har försökt att katalogisera. Arthur Rubensteins memoarer har på senare tid roat läsaren Gullbrandson, men annars är det mycket facklitteratur som skall läsas. . . Det kan handla om teknik, marknadsföring, ledarskap, PR mm.

Sin företagsfilosofi definierar han så här: Det handlar om ett lagarbete, där jag är lagledaren. Jag delar ut befogenheter och ansvar, men ställer krav. Vill att medlemmarna i laget skall känna stolthet för att de klarar av sina uppgifter.

Uppgiften att leda Kosta Holding kom via ett »headhunter-företag». Det var omigen utmaningen som lockade samt att han föll för de roliga produkter som Kosta Boda arbetar med. Nu läser vår nye chef allt han kommer över om glas, traditioner och om Kosta Boda för att komma något förberedd till det nya arbetet.

JOHN LJUNGQVIST

Koncernchef i Kosta Holding AB

John Ljungqvist kom som konsult från Indevo till Kosta Holding. Efter det arbete han som konsult redovisade till styrelsen fick han uppdraget att som koncernchef tills vidare leda arbetet i Kosta Holding.

John Ljungqvist är född i Majorna i Göteborg för 43 år sedan. Han är fil. kand. med bland annat ekonomi och beteendevetande i sin examen. Utbildningen fick han givetvis vid Göteborgs Universitet. Ursprungligen tänkte denne fyrtalist bli arkitekt, men hamnade i stället på bank. Han blev inplöskad i ett datorprojekt för bokföring. Arbetet ledde till att han fortsatte på Götabanken med att utbilda chefer i datakunskande.

1975 tog han ett raskt kliv vidare i karriären och tog uppgiften som personalchef på Kährs i Nybro. Efter en kort tid bar det vidare till EKA AB som personalchef. EKA arbetar med elektrokemiska produkter.

En post som VD för ett dotterföretag med verkstadskemi som arbetsfält blev nästa uppgift för John Ljungqvist. Det tidigare problemföretaget vändes till framgång under de två åren där.

Ett tynande bolag, Kemek Industri-kemi, behövde saneras och uppgiften förelades John Ljungqvist. Han lyckades mycket väl och företaget omsatte 130–140 miljoner kronor, då han drog vidare till arbete som konsult hos Indevo.

John Ljungqvist har som konsult deltagit i projekt som siktar till lönsamhet åt flera uppdragsgivare, varav kan nämnas Nordstjärnans verkstadsdel och i kölvattnet på Uddevallavarvets nedläggning med att starta upp nya företag för de anställda.

Han tycker att Kosta Boda är ett positivt företag som verkar i en spännande värld som har sina traditioner. Mycket stimulerande! Så suggererar han fram en bild av företag och anställda hårt präglade av traditioner och miljö och med skuggan av den gamle brukspatronen ännu synlig i vissa attityder.

John Ljungqvist har sin familj och sitt hem i Gråbo i Lerums kommun. Familjen består av hustrun Lisen, som är montessorilärare i en av kommunens två Montessoriskolor. Tre barn har de. Markus 15, Maria 14 och Martin 10 år. Familjen bor på en liten gård, där de har får och hästar samt föder upp jakttaxar. Det stora familjeintresset kretsar kring gården och djuren. Skogen, som hör till gården, sköts med den äran av John Ljungqvist själv. Den kontrast som familjelivet utgör till företagsledandet, är en nyttig ingrediens i livet, säger koncernchefen. Han bor på Herrgården i Kosta under veckorna, men skyndar hem var fredag om tjänsten så medger.

ZETH NYSTRÖM:

1986 har varit ett mycket turbulent år. Detta har ju självfallet även påverkat vår marknadsorganisation.

Under året har vi dock kunnat uppleva en mängd viktiga händelser som kommer att vara till stor glädje under de närmaste åren.

Vår nya katalog KOSTA BODA BOOK OF GLASS har levererats ut till alla våra kunder runt om i världen.

Ett nytt displaysystem har utvecklats för inredning av våra utställningar och butiker runt om i världen.

Frankfurt- och New York-utställningarna har totalt byggts om för att bättre passa tidens krav.

Ett leveransgraderat sortiment har introducerats på marknaden för att hjälpa våra kunder och oss själva att leverera rätt produkter vid rätt tillfälle.

Sist, men inte minst, har vi fått DJURGÅRDEN, där vi under hösten genomfört två succéartade utställningar, som vi kunnat konstatera i press, radio och TV.

Djurgården kommer att få sin naturliga inplacering i vårt svenska försäljningsarbete när 1987 års kollektion i januari kommer att visas för våra svenska kunder.

Nytt kommer också att vara att vi efter uppackningsperiodens slut därute för första gången kommer att visa hela vår kollektion för allmänheten.

EUROPAMARKNADEN

Om man betraktar Europamarknaden ser man att 1986 varit ett förlorat år. Den enda marknad inom europaområdet, som kommer att nå budget, är den Västtyska samt Italien, som även fortsätter sin positiva utveckling.

Vår tidigare näst största kund på marknaden – Grekland – har ytterligare störts av fiskala åtgärder såsom höjda tullar och skatter, vilket har inneburit ett kraftigt avbräck i våra leveranser.

Om vi blickar fram mot 1987, så är vår målsättning att kunna stabilisera vår europaförsäljningsorganisation så att en jämn utveckling kommer att kunna erhållas.

SKANDINAVIEN

En återblick på 1986 är både en sorglig och en uppmuntrande upplevelse, säger Björn Widlund, som ansvarar för den skandinaviska marknaden.

På grund av händelserna i Tjernobyli förlorade vi den stora turistström som vi annars har. Främst uteblev amerikanerna, men också andra länders turistströmmar minskade.

Höstens försäljning har dock varit strålende och vi har tagit igen allt vi minskade i somras. Hela skandinavienmarknaden har gått bra, särskilt Sverige och Norge. I Norge har vi som bekant egen försäljning numera.

Den bästa julhandeln på länge står för dörren, tror de som kan tyda tecknen. För oss också.

Nytt år betyder att en massa planerade åtgärder dras igång. Vi kommer att aktivera vissa produkter som vi har i lager genom nya intressanta åtgärder i dags- och veckopress.

– Profilerande annonsering, säger Björn, som skall lancera helkristallservisen Prince, pressade tallrikar, soda- och kristallvaser mm. Till våren gör vi en Mors Dag-kampanj för skålar i helkristall och inför examensdagarna slår vi ett slag för Artist Collection.

Före jul flyttar Stockholmskontoret till Djurgården. Det betyder att hela vårt sortiment kan visas där. Den svenska organisationen förstärks med ännu en säljare på Stockholmsdistriktet med placering på Djurgårdskontoret.

Den 12 januari blir det säljstart för Djurgården och den nya kollektionen. Nytt är att nyhetskollektionen visas i levande miljö. Tommy Mårtensson, kollektionsansvarig, bygger upp tre rum ute på Djurgården för att visa produkterna på bästa sätt.

I samband med att Formexmässan hålls i Sollentuna i vår kommer Stockholms enda dubbeldäckarbuss att gå i skytteltrafik mellan Sollentuna, Norrmalmstorg och Djurgården. Förfriskningar ombord, lovar Björn, som hoppas att alla Formexbesökare skall passa på att uppleva vårt Djurgården och vårt glas.

I Norge följer man det svenska marknadsprogrammet, medan Danmark har ett program som är bättre anpassat för deras förhållanden.

Till sommaren kommer utlandsturisterna tillbaka till Sverige. Där om är Björn övertygad och alldeles fel kan han inte ha, eftersom det är känt att Sheraton Hotell i Stockholm redan är fullbokat.

För de egna sekundabutikerna har skapats ett speciellt marknadsprogram, som inte är utmanande mot glashan-

deln. Vi kommer att få se annonser, speciella skyltningar mm främst i anslutning till vissa helger.

På marknadsavdelningens skandinaviska kontor råder minsann ingen stiltje. Full fart framåt är mottot.

OVERSEAS

LarsGunnar Rydén har just återkommit från en riktig jordenruntresa och kan berätta om tillståndet på våra overseasmarknader.

Under en månads tid har LarsGunnar Rydén rest jorden runt på det marknadsområde han ansvarar för. Resan började med ett USA-besök, fortsatte till Australien, vidare till Hong Kong och Japan.

USA är fortfarande vår viktigaste exportmarknad, säger han. Där har vi trots en hel del problem kunnat notera en faktureringsökning. Att vi inte kunnat nå några nya vinstandelar där beror på de problem som USA-marknaden lidit av. Vi har haft vissa ledningsproblem och lägg därtill en fallande dollarkurs samt en viss brist på nya intressanta produkter. Förväntningarna på 1987 är att det skall bli mycket bättre tack vare de åtgärder som vidtagits.

I Australien har vi stora förväntningar inför 1987. Vi har möjlighet att sälja betydligt mera glas där än tidigare genom en aggressivare marknadsföring. Marknadsplanerna för nästa år har blivit fastlagda och det innebär bland annat att annonsering och aktiviteter intensifieras. Som bekant har vi sedan en tid en ny chef för Kosta Boda Australien. Lennart Palm, som sedan många år arbetat för Kosta Boda där.

Hong Kong är en marknad där vi säljer till en inhemsk befolkning. Där finns ett stort skikt av välsituerade kunder som uppskattar våra produkter. Under 1986 har vi ej uppnått budget, men genom ändrade agentförhållanden kommer vi att få en betydligt större framgång där under kommande år.

Utvecklingen på den japanska marknaden har varit bra under 1986. Vår distribution har ökat kraftigt. Därför är förväntningarna stora inför nästa år. Vår agent ökar betydligt sitt återförsäljarnät i detta stora land med en befolkning på 120 miljoner människor.

Utställningar:

GÖRAN WÄRFF PÅ GALLERI IKAROS, GÖTEBORG

Utställningen i Göteborg är redan avslarad. Den pågick under tiden 25 oktober till 16 november. Göran visade en samling reflekterande figurer och kallades »Människan och ljuset — en resa i glas.»

ULRICA HYDMAN VALLIEN GALLERI SMEDSHAMRE, UPPSALA

Smedhamreutställningen rönt stor uppmärksamhet och rescenserades bl. a. i Upsala Nya Tidning. Ett lösnycit citat vill vi publicera: »Glad uppkäftighet, mestadels konstnärligt fruktbar. . . I glasarbetena firar Ulicas bisarra humor och artisteri triumfer. . . Att det är som glaskonstnär hon framför allt är banbrytande och självständig ger utställningen klart besked om. . .»

Utställningen på Smedhamre avslutades den 23 november.

ELIS BERGH PÅ ÖSTERGÖTLANDS LÄNSMUSEUM

Elis Bergh var konstnärlig ledare vid Kosta Glasbruk 1929 till 1950. Han var en oerhört produktiv människa och designade mer än 200 serviser åt Kosta.

Elis Bergh är en av 1900-talets främsta glaskonstnärer och samtidigt en av de minst kända. En stor del av hans produktion är närmast anonym eller finns under begreppet Berghkristall.

Elis Bergh fortsatte efter läroverket i Linköping där han var född 1881 att studera på Tekniska skolan och Högre Konstindustriella skolan i Stockholm. Efter praktik hos ledande arkitekter i Stockholm och München kom han att arbeta mycket med inredningar till kyrkor och högre ståndsböningar som van der Nootska palatset.

Bergh blev senare konstnärlig medarbetare vid Böhlmarks välkända lampfabrik i Stockholm och var i den befattningen konstnärlig ledare vid Pukebergs glasbruk som ägdes av Böhlmarks då.

Redan 1925 var Elis Bergh knuten till Kosta för ett uppdrag som gällde en ombyggnad av herrgården. Fyra år senare var han tillbaka vid Kosta definitivt. Första tiden ägnade han sej åt belysningsglas, något som han var en auktoritet på.

Från 1932 ägnade han sej åt det rena glaslet. De prydnads- och servisglas han designade utmärktes av frånvaron av ornamentik där glaslet endast talade genom sin form, färg och ljusbrytningsförmåga. Slipning och optikbläsning blev de tekniker som Elis Bergh använde sej mest av.

Genom att Östergötlands länsmuseum fått låna en stor privatsamling av Elis Berghs glas har man nu kunnat lyfta fram den okände Kostaformgivaren.

På utställningen visas ett drygt åttio-tal objekt, främst många vaser, några skålar och kannor och flaskor.

En del av Elis Berghs serviser finns med på utställningen, i några fall representerade med hela serviser, men mestadels med enstaka objekt.

GLASMAGASINET I OSLO OCH DRAMMEN, NORGE

Fyra formgivare ställde ut unikt och ateljé i de norska glasmagasinen i september. Det var Kjell Engman, Bengt Edenfalk, Ulrica Hydman Vallien och Bertil Vallien.

Mio Schlegel är spindeln i nätets mitt när det gäller Kosta Bodas Utställningsverksamhet. Det är Mio som samordnar, tar fram, packar och får iväg alla de tusentals ateljé och unikat som visas på utställningar världen över. Det skall till ett gott huvud för att hålla reda på vart allt tar vägen och se till att det osålda kommer tillbaka till oss. Den delen av jobbet är säkert den lät-

taste, för man får väl förmoda att det mesta köps av glasälskare.

För de stora utställningarna där formgivare från alla bruken är med då har hon totalansvaret. I Åfors finns egen kapacitet att sköta Bertil och Ulicas utställningsverksamhet. I Boda svarar Lennart Karlsson för det jobbet åt Monica Backström och Kjell Engman.

ULRICA HYDMAN VALLIEN, SWEDEN CENTER, TOKYO

Utställningen sammanföll med firandet av Kosta Bodas 15 år i Japan.

Ulrica skriver i ett livfullt brev till Mängen om sina intryck och upplevelser av Japanresan.

»— Invigningen var fin, min utställning mycket vacker. Med hjälp av en japansk arkitekt hade ett nytt podiesystem byggts och målats i vitt och rosa. Där stod mitt glas på det vackraste sätt med blomster arrangerade på japanskt vis. Det var urfint . . .

Alla 140 inbjudna svarade ja och kom till vernissagen. Buffé serverades på ambassadväningen en trappa upp. Handelssekreterare Göran Edman öppningstalade, ambassadörsparet Heyman var där liksom massor av japanska celebriteter och glasälskare. Hojas och Sasaki's högsta chefer och formgivare och konstnärer . . . Utställningen sålde bra. Även en del av det mycket dyra glaset. Priserna är fem gånger högre där.

Andra veckan besökte jag tillsammans med Hans (Werner) och Endo-

san glasbruken Sasaki och Hoja. Intressant och lärorikt . . . Hojas glaskvalitet var otroligt hög, mycket effektiv kvalitetskontroll ledet igenom. Sasaki har friskare design men de har ungefär samma svårigheter som vi att få bra kvalitet. Båda bruken har cirka tio designers, med en chefsdesigner (den äldste). De unga får börja som assistenter och serva de äldre. De jobbar varje dag 8.30 till 17.00. Stämpelklocka. Två kollektioner ges ut varje år. De har betydligt fler säljare än vi, 30-50 st. Hoja har just öppnat en stor butik i New York.

Vi blev mycket elegant mottagna av fem personer, de högsta på varje område. De bjöd på magnifik lunch på flottaste hotellets 27 våning med utsikt över Tokyo. Det kändes att de uppskattat sina besök i Kosta Boda och ville bjuda igen. Vi fick en ordentlig känning av jordskalv, otäckt på denna höjd, hela huset svajade och en liten tyfon drog igenom Tokyo.

Maten var underbar, konstig och vacker. Alla som förstod min förtjusning i ormar ville visa mej de märkligaste ting att äta. Bland annat en

lunch var det små ormar till de olika rätterna. Det var små slanka gråa ormar, stekta i soya och marinerade i ättika. Ormar stekta i sukiaki osv. Det var redaktören för den stora tidningen NON-no som frestade med detta plus sake.

Smakade också den berömda Kobe-biffen från kossornas som dricker öl och får massage varje dag. Köttet smälter i munnen och kan lätt ätas med pinnar.»

Mycket mer kan jag berätta, men slutar här, skriver Ulrica i brevet till Mängen.

KJELL ENGMAN PÅ UNIKAT I ESKILSTUNA

Från den 25 oktober till den 23 december skall Kjell Engman visa sina nya skapelser: Luftballonger, vanliga ballonger och ballongskålar i Bodas halvkristall med livliga färger.

ULRICA HYDMAN VALLIEN OCH BERTIL VALLIEN, HABATAT GALLERIES, FLORIDA, USA

Från den 5 december och ett stycke in i januari ställer Ulrica och Bertil ut på Habatats »First International invitation». Den första internationella utställningen med omsorgsfullt utvalda konstnärer som använder glas för att uttrycka sina känslor och idéer.

Bertil visar sina båtar och Ulrica har skickat figurer och »Fria relationer».

KOSTA BODA STÄLLER UT KARAFFER HOS ROSENTHAL STUDIO-HAUS

Sju av våra formgivare ställer ut ett femtontal nya karaffer hos Rosenthal Studio-Haus.

Christian von Sydow har formgivit karaffer med strama rena linjer i klart och havsblått glas.

Göran Wärrfs karaffer har optiska effekter och mjuka linjer.

Monica Backström visar orientaliska, litet romantiska karaffer i skira blåa färger.

Kjell Engman visar sina höga pennor, halvmetern ibland.

Bengt Edenfalks karaffer är gjorda med dubbelt underfång.

Anna Ehrner bidrar med klara kristallkaraffer med färginslag.

Gun Lindblad kombinerar olika formspråk på ett respektlöst sätt i sina karaffer.

En karaff är inte bara en karaff tydligen, det visar den här utställningen.

BENGT EDENFALK, SMÅLANDS MUSEUM

Smålands Museum väntar på Bengt Edenfalks samling rertospektivt glas, som skall ställas ut där.

KOSTA BODA OCH GUN LINDBLAD PÅ VOLVO, GÖTEBORG

I en 42 meter lång korridor på Volvo i Göteborg skall Kosta Boda presentera sej och visa »Hur man gör glas». Gun Lindblad har samtidigt en separatutställning av sina blåsta »gubbar». Samma som hon visade i Varberg i somras.

Korridoren leder till matsalen, så där blir det en stor publik. Initiativet är Volvos eget.

SATURNUS, DJURGÅRDEN

Glas av Ann Wählström och Gunnel Sahlin visas på Djurgårdens första utställning efter »Sjätte sinnet», som var premiärutställning där.

Det var både pressvisning och vernissage den 27 november och utställningen skall vara öppen till den 21 december.

Till pressvisningen på dagen kom fackpressen. Barbro Åkemark, som sköter Djurgården, berättar om ett positivt intresse för flickornas glas. Till vernissagen kom det mycket folk, unga människor och »fria yrken» var väl representerade. De fastnade för glasets form och färg. Fin stämning.

Ann och Gunnel själva är nöjda med sin utställning. De ställer upp på helgerna, talar med besökare och svarar på frågor.

Trots dåligt väder och dåliga kommunikationer till Djurgården strömmar det till mycket folk. Särskilt i helgerna, då ett vanligt genomsnitt är 600. Djurgården har blivit ett utflyktsmål, vilket tyder på en snabb etablering i folks medvetande.

REKLAMBYRÅNYTT

Vår reklambyrå — Hall, Cederqvist & Sundberg i New York — har blivit helägt av Hall & Cederqvist i Stockholm. Delägaren Olle Sundberg lämnar byrån.

Samtidigt har Kosta Boda flyttat över sitt huvudmannaskap för reklambyråsamarbetet till stockholmskontoret, som vi numera har direktkontakt med.

GLASBOKEN FLYGER UT I VÄRLDEN

Glasboken, vår välkända svarta nya »katalog», sprids nu alltmer ut i världen och skänker ytterligare glans kring namnet och produkterna Kosta Boda.

Nyligen sändes Glasboken med ett följebrev ut till ett fyrtiotal utländska ambassadörer i Sverige. Sveriges regering fick också en tung försändelse, liksom nära nittio svenska ambassader, konsulat och beskickningar i utlandet.

Säg den mottagare som nu inte vet mera om Kosta Boda och vad som tillverkas av oss här i Glasriket. Gensvaret blev positivt, flera av mottagarna har skrivit och tackat . . .

Lisa Bauer
"Den tatuerade trädgårdsmästaren"

Lille Måns...

Lille Måns i Boda får ibland följa med pappa till hyttan. Han beundrar glasblåsarna och studerar noga deras arbete med pipor och skopor. Avknackningen är det mest spännande momentet.

Hemma hos morfar klättrar han upp på spisen och greppar en sotviska. Den får bli pipa och Måns blåser glas. Vrider och blåser, precis som i hyttan. Knackar av . . . Måns fyller två snart och vill varje dag gå till hyttan.

Christian von Sydow
"Spillror"

FRANKFURTMÄSSAN

Två gånger om året öppnas portarna till den fackhandelsmessa för glas, porslin och andra konsumtionsvaror som rätt och slätt kallas för Frankfurtmässan.

Hasse Mattisson på Marknadsavdelningen berättar för oss om sina intryck av höstmässan.

— Kosta Boda har en stående stor monter i hall 10 på Frankfurtmässan. Snett igenom vår monter går en gångväg så att vår monter bildar två rum med väggar utmed gångvägen. En stor öppning leder in till våra rum som på ett utmärkt sätt lämpar sej för att visa vårt stående sortiment och våra nyheter i. Där finns plats för att servera förfriskningar och annat och tillfälle att sitta ner för att tala affärer.

Av årets två mässor är den på hösten den minsta, eftersom vår kollektion då vanligen också är mindre än vårens. Till höstmässan i år kom alla våra representanter och agenter mangrant. De fick se våra nyheter i glas samt de nya förpackningarna som togs emot myc-

ket positivt. Vi presenterade också den nya servisen NOVEAU av Bertil Vallien. Mitt första intryck blev att den möttes av ett »sansat» mottagande. För övrigt använde vi Noveau också till att servera drinkar i.

Europakunderna kommer flitigt till den här mässan. De har möjlighet att göra julinköpen då, något som Overseaskunderna inte kan. De måste vara ute mycket tidigare för att hinna få leveranser.

Kosta Boda-montern är den mest besökta av de skandinaviska utställarna. Vi har dragningskraft.

Från Kosta Boda fanns Zeth Nyström, Lars-Gunnar Rydén, Gunilla Arvidsson och jag själv på plats som värdar och försäljare. Det är intensiva dagar för oss som representerar Kosta Boda, slutar Hasse.

Höstmässan hölls i år mellan 23 och 27 augusti. Mässan har totalt c:a 5.000 utställare i många hallar och är en ren fackmessa dit allmänheten inte har tillträde. Mässan omfattar glas och porslin samt en del andra konsumtionsvaror som t.ex. korgmöbler.

Boktipset

Sällan har det funnits så många böcker som angår Glasriket att anmäla som nu. Oavsett vad det beror på, är det roligt att konstatera detta litterära intresse för glasets värld.

RESA TILL GLASET

Lars-Olof Löf/Lars Thor och Carlssons Bokförlag 1986.
214 sidor. Inbunden. Svenska.

Det här är en resa till glaset i dubbel bemärkelse. Teknik och historia beskrivs, men också glasets väg till Sverige och spridningen över landet. Här redogörs för metoder och ugnar, glasarbetare och brukspatroner. Vi möter skickliga hantverkare och formgivare.

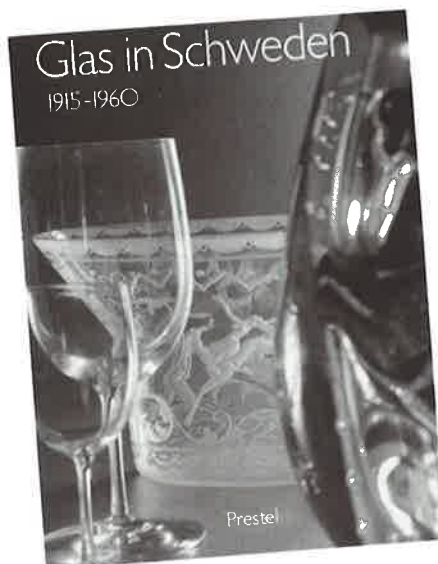
»Resan till glaset» är en bred skildring av det mesta som har med glaset att göra. Siffror, årtal, brukens historia, de stora konstnärerna, de fria blåsarna. Allt finns med.

Boken är satt med stor stil och lättläst. Den innehåller ganska många svartvita fotografier från både äldre och nyare tid och väcker säkert många minnen.

GLAS IN SCHWEDEN 1915–1960

Prestel-Verlag Munchen und Konstmuseum Dusseldorf 1986.
309 sidor. Stort stående format med mjuka pärmar. Skriven på tyska. Helmut Ricke und Ulrich Gronert.

Det här är en mycket intressant bok för den som vill lära sej mera om det

svenska glaset under tidsperioden 1915 till 1960. Större delen av de 309 sidorna innehåller fina fotografier av glasobjekt i både färg och svart-vitt. I anslutning till varje bild lämnas exakta uppgifter om föremålet: Storlek, färg, upphovsman, bruk mm.

I bokens bakre del finns konstnärsgister, signaturer, modellnummer, glas-tekniskt lexikon, biografier, namn och firmaregister, litteraturlista mm.

FRÅN BODA TILL NEW YORK, Konstnären Erik Höglund

Gunnell Holmér, Växjö Glasmuseum och Carlsson Bokförlag 1986.
176 sidor. Inbunden. Svenska och Summery in Englis: The earthy art of Erik Höglund, by Reidar Jönsson. Finansieringen av bokens tryckning skedde genom att Sparbanken Kronan och Smålands Museum delade på kostnaden.

Den här boken är det lätt att ta till sitt hjärta om man har minsta anknytning till Boda. Erik Höglunds revolu-

tionära gärning i glasdesignens utveckling sitter i våra ryggrader. Att här få en vidare syn på denna mångfacetterade konstnär är värdefullt. Historien om unge Höglunds framfart i livet är samtidigt en skildring av Boda Glasbruks utveckling från ett tämligen anonymt bruk till dagens världsända.

Boken är rikt illustrerad i svart-vitt och färg. Huvuddelen av bilderna är tagna av Stig T. Karlsson.

GLASBRUK OCH HYTTOR I SVERIGE 1555 – 1985

Smålands Museums skriftserie nr 2.
Olof Nordström.
64 sidor. Stående A4-format. Häftad.

När tillkom Sveriges första glasbruk? Hur många glasbruk har funnits i Sverige? Varför blev Småland glasriket? Vilket är det äldsta glasbruket i Småland?

Svaret på dessa och många fler frågor får man i den här lilla boken, författad av docent Olof Nordström, Lund, i samarbete med Smålands Museum. Texten utgår från ett modernt register om inte mindre än 264 glasbruk och glashyttor. Boken är en given inkörsport för all forskning kring den svenska glashistorien. Men den är också användbar för den som önskar sig en introduktion till glasets underbara värld.

För oss i glasriket ger den intressanta faktaupplysningar och kan bli den perfekta presentboken till vänner och barn.

SIGURD PERSSON GLAS

Utgiven på eget förlag 1986.
Foto: Sune Sundahl.
108 sidor. Skriven på svenska, engelska och tyska. Inbunden. Stort format.

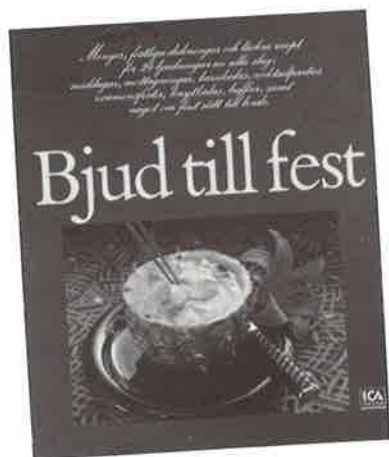
Sigurd Persson, som har dedikerat den här boken till Bengt Heintze och Jan-Erik Ritzman, presenterar här en

del av de glasprodukter han formgivit i första hand på Kosta, men även i studiohyttan i Transjö.

I inledningen skriver han om sina relationer till glasmaterien och till de skickliga hantverkare, blåsare, gravörer och slipare som på olika sätt utformat den slutliga produkten. Skildringen ger mycket av en formgivares arbete och problem.

De bilder av olika föremål som presenteras både i färg och svart-vitt är genomgående av hög klass och läsaren måste stanna länge inför varje enskilt föremål.

BJUD TILL FEST

ICA Bokförlag 1986.
160 sidor. Inbunden. Stort fyrkantigt format. Skrivet på svenska.

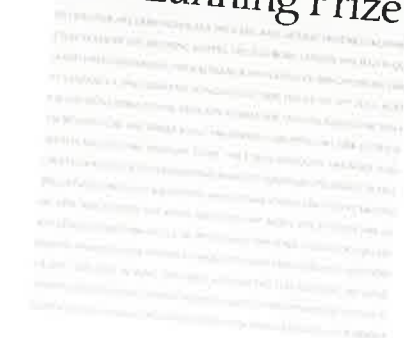
Det här är en kokbok av ett något ovanligt slag. Ett tjugotal människor som på olika sätt arbetar med färg, form eller mat har här fått duka sina personliga menyer från fin supé för två till stort 50-årskalas för många.

Vår egen Monica Backström har dukat en meny. En liten buffé med laxmousse och annat gott. På ett bord täckt med en vacker duk i Astrid Sampe-design har hon dukat vidare med egna glas eller pokaler för vinet, vita

glasassietter, Rolf Sinnemarks bestick, sin egen kanna Hollywood, egna silver-skålar för uppläggning och en liten ostbricka som hon designat för Gense.

För den konst- och matintresserade kan den här boken säkert bli till glädje.

The Lunning Prize

THE LUNNING PRICE

Nationalmuseum 1986.
Utställningskatalog nr 489.
215 sidor. Skrivet på svenska och engelska samt på de skandinaviska språken i samband med presentationen av pristagarna. Inbunden.

Varje år mellan 1951 och 1970 fick två skandinaviska konstnärer-formgivare mottaga LUNNING-PRISSET, ett konstindustrins Nobelpris.

Kaj Dessau, som var medarbetare till Frederik Lunning som med stor framgång skapade och drev George Jensen i New York, var den som inspirerade till instiftandet av priset. Kaj Dessau har berättat att det egentligen var en del av hans eget testamente som låg till grund för priset. Frederik Lunning kom med det här priset att få en oerhört stor betydelse för begreppet »Scandinavian design». Detta konstindustrins Nobelpris gav inte bara ära åt mottagaren utan också ekonomisk möjlighet till vidarestudier under resor, för mottagarna.

Nu har man sammanfattat denna ovanliga och viktiga kulturgärning, som Lunningpriset utgjorde i en vacker bok som också är Nationalmuseum utställningskatalog. Där kan man hämta allt vetande som finns att få om Lunningpriset och dessutom få möta alla pristagarna genom åren.

Vi känner igen flera av pristagarna. Redan 1957 blev Erik Höglund utvald till att få priset. Året därefter var det Signe Persson-Melins tur. Ann och Göran Wärff, som då var ett designpar fick priset 1968, två år innan utdelningen upphörde.

PERSONALKLUBBEN LEVER

Personalklubben lever vidare och ordnar uppskattade arrangemang. Under året har det varit fester, inköpsresor och en resa till Djurgården i klubbens regi.

Häromsistens ordnade klubben en inköpsresa till Helsingborg—Helsingör. Inte mindre än tre bussar var man tvungen att boka in.

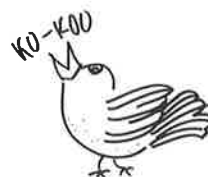
För nästa år har man planer på friluftskvällar i Strömbergshyttans slalombacke. Kosta Boda bjuder på liftkorten. Minst en kanske två gånger kan man upprepa det arrangemanget.

I mars blir det en ny fest med levande musik i Emmaboda Folkets Hus.

Vad sägs om en Gökotta? I vårens tid är det ljuvligt att en tidig morgon sitta på en bergknalle med en termos kaffe redo och örat inriktat mot gökens hoande. Personalklubben har i vart fall tänkt sej något ditåt.

Även flera nya inköpsresor planeras.

En liten smula smolk finns det dock i bågaren. Det är många som önskar och kräver trevliga arrangemang, men färre som vill vara med och arbeta för genomförandet. Fördelat på många fler än styrelsen blir det inte varken många eller långa stunder som måste sättas till. Alla är välkomna att delta i jobbet. Hör av dej till styrelsen, uppmanar Lars Ekblad.

GLASBRUKSTEATER I REPRIS

Det var många som ville men inte kunde få plats att uppleva succéforeställningen LUFFAREN i somras.

Nu får alla en ny chans i sommar, då ytterligare 12 föreställningar skall ges. Från den 15 juli nästa år blir hyttan i Kosta åter spelplats. Även då med starkt begränsat antal platser. Köp biljetter i god tid!

Boktipset

KOSTA BODAS SJÄTTE SINNE

Störst av allt var invigningen av Djurgården i september. Denna händelse överskuggade det mesta under året. Mycket geni, kraft, resurser och pengar satsades på vårt »Sjätte Sinne».

Proventus köpte Kägelbanan på Djurgården och skapade där ett supergalleri. Stort, vackert och personligt. I vitt och rostfritt stål ligger den på sin klassiska mark redo att vara en designens och konstens musa, tjänande Kosta Boda.

Alla våra konstnärer har samlat sej kring en premiärutställning värdig Djurgården. Kosta Bodas Sjätte Sinne föds.

Under stor entusiasmen skapas de mest fantastiska objekt, som under en kraftsamling mödosamt och glatt i ateljé och ritkontor, verkstäder och hytta får liv. Blir hundratals objekt, blir Sjätte Sinnet.

På annat håll arbetar många hjärnan och hjärnor med att fånga in Sinnet. Sätta det på pränt i ord och bilder. Göra sitt för att Sinnet skall få den uppmärksamhet det förtjänar. Hundratals och åter hundratals arbetstimmar på dagar och nätter blir kataloger, pressmaterial, fotografier, affischer och annonser.

På åter annat håll smids planer för den stora dag, då alltsammans skall visas upp. När? Hur måste besvaras. Var däremot är helt klart. Djurgården är putsad och redo. Det blir nödvändigt att bygga tält för mat och underhållning. Vad skall bjudas. Hur många kommer? Frågor, frågor som måste få ett svar.

Till slut faller alla pusselbitarna på plats. Dagen är inne. Mitt i september ringlar bilar och folk ut till Djurgårdens Sjätte Sinne.

Galleriet är stort men alla inbjudna måste delas upp på två vernissager. Två dagar fyllda av rosor, rosor i alla former. Vackra och glada människor, barn och hundar också, fast i ental. Uppklädda chefer, konstnärer, hustrur och män, försäljare, facketts män, journalisterna från alla media, från storstaden eller uppresta från Småland.

Det blir invigning med tal av Robert Weil, understödd av Bertil Vallien och Barbro Åkemark. Harpmusik ljuder, glaset klingar, champagnen skummar, sorlet stiger. Vårdfolket arbetar älskvärt, konstnärerna visar, förklarar, diskuterar, möter vänner, får nya vänner. Trivselen värmer alla.

Upp och ner i stältrappan. Allt måste ses. — Så underbart, kära du! Menar du det! Jag håller nog med! Visst är det spännande! Tänk så tung, att den håller! Vilka figurer, härligt med ormar! Replikerna ringlar sej genom det täta, varma rörliga människomyllet.

Nu händer något. Som om en kraft sög ner människorna till undre planet är alla där och på väg ut i tältet. Hungern kommer som svar på energikutvecklingen i utställningen. Belöningen är furstlig och genial. Hyttsill, isterband, ostkaka och drycker. Martin Best sitter i sin vita smoking i en björkbärså och sjunger sina världskända Bellmantolkningar. En vovve äter isterband i garderoben.

I dagarna två pågår denna Sinnets urladdning med oförminskad energi. Invigningsceremonien upprepas gång på gång, för ny press och nya inbjudna.

Sen rivs tältet, utställningen putsas om igen. Vardagen kommer, Djurgården är etablerat. Vårt Sjätte Sinne har materialiserats, syns, lyser och lever i sin egen kropp nu!

Barbro Åkemark, Robert Weil
och Bertil Vallien

Pressvisning

Husarkitekterna Michal Berowski
och Claes Kock

Martin Best, Bellmantolkaren

Utställningens scenograf
Mona Theresia Forzen

Per-Åke Engvall, Kosta Bodas
koordinatör

Nyheter

VÅRENS NYHETSKOLLEKTION

Det finns en hel del intressant att rapportera om vårkollektionen. Cirka etthundra nya artiklar ingår, både kompletteringar till redan existerande serier och rena nyheter.

Tommy Mårtensson berättar att Anna Ehrner kommer med en ny servis. Dekorslipad i vår nya maskin och med litet »gammaldags» känsla i modern form.

Anna Ehrner: Dekorslipad servis.

Göran Wärfss designprisbelönade Limelight får en del kompletteringar, t.ex. ett vinglas förutom ljusstakar. Göran har dessutom formgivit ett antal solitärer.

Göran Wärf: Konjacskupa med tumgrepp samt glas Limelight.

Monica Backström: Chrystal Plate.

Monica Backström har gjort ett nytt program i 80-talsstil av hennes »fattigmanssilver», som kallas Chrystal Plate.

Bertil Vallien: Vindrickarglas.

Från Bertil Valliens formgivarstuga kommer ett koncept på vindrickande. Det vill säga speciella glas för dem som uppskattar att dricka ett glas vin.

Vi relancerar Vicke Lindstrands praktpjäs med prinsessdekor. Midsommarnattsdröm heter den. Det blir en klassisk touch i 1986 års kollektion. Som motvikt kommer Ulrica Valliens mönsterbilder omsatt i klart glas.

Det kan nämnas att Lisa Bauer är på gång med att skapa helt nya dekorer som inte har naturmotiv.

Det här graverade sortimentet visar vilken spännvidd vi har och vilken hantverksskicklighet som ligger bakom.

Kollektionen innehåller dessutom flera nyheter från Kjell Engmans ritbord. Ann och Gunnel visar en mindre kollektion på 2 plus 2 bitar, dekorerade med slipade oliver, i både klassisk och modern stil.

Som sagts tidigare blir våren också en tid då vi fyller på i luckor i tidigare serier.

Tommy Mårtensson säger att han vill se butiken litet grand som en teater. Sortimentet skall locka till merköp. Våra produkter skall profilera sej gent emot andra tillverkare. Vi vill bjuda på tillägg. Det skall synas att vi är ett företag med designkompetens.

Då vårens nyheter skall presenteras i januari sker det bland annat med ett helt nytt grepp. Ute på Djurgården har Tommy Mårtensson låtit bygga tre rum med var sin karaktär, där miljön utgör ett helhetsbegrepp. Sålunda blir det ett rum med blond skandinavisk ton. Där visas kristallen. I en rustik miljö kommer bland annat Ulricas Caramba att passa in. Det tredje rummet kommer att ha ett avant gardiskt tema. Mikael Björnstjerna har gjort en serie kallad Empire med ett rakt enkelt formspråk. Innehåller både glas, bestick, tallrikar och möbler.

Bertil Vallien svarar för en serie med gummi som accent i glaset. Det kan också vara fat av gummi, bestick med en gummipropp eller bordstabletter i gummi.

Ulrica Vallien: Caramba.

Caramba är namnet på en serie skålar och fat som Ulrica Hydman Vallien designat. En fortsättning på Artist Kollektion i svart-vitt.

Det ser ut som en återgång till Uppsala Ekebys idé »allt för bordet», påstår Mängén. Det vill inte Tommy Mårtensson hålla med om helt. Glaset skall vara huvudsaken, resten är tillägg som skall förstärka glaset.

Jan-Åke Bengtsson alias Janne Bengtsson

Vem är Janne B? Jobbar han på Kosta Boda?

Janne Bengtsson är den fotograf som tagit alla bilderna till vår nya katalog. The Kosta Boda Book of Glass. Många andra glasbilder också åt oss. Redan under HLR-tiden var han med.

Janne B är södergrabb. Född för 44 år sedan. I 24 år har han varit fotograf och lärt sej det mesta själv. En enda lärare har han haft och det var Nils Ingvar Svensson på DN. Senare efter en omtalad period, då de båda arbetade i DN:s Hornsbergsateljéer, blev de båda kompanjoner och öppnade eget på Vasagatan.

Sedan tio år har Janne sin studio i ett gammalt f.d. stall på Storgatan. Ett stenkast tvärs igenom kvarteret närmast Djurgårdsbron. Där har han skapat en spännande miljö med ateljéer i flera plan, mörkrum, rekvisitarum, provrum-sminkrum och ett litet kontor svävande på det övre planet. Den svävande känslan kommer kanske från musikanläggningen, som breder ut en sober bakgrund av moderna toner i hela studion.

Som fotograf är Janne välkänd för sitt mästerskap. Det är reklamfotot som varit hans huvudsyssla genom åren. Han har en assistent till hjälp och ofta

en praktikant från någon av våra fotoskolor dessutom. Men Janne vill själv kopiera det svart-vita fotot i sitt mörkrum.

— Det är nödvändigt, säger han, då kan man kontrollera sin standard och hålla den hög.

I sitt arbete använder han kameror från småbild till jättestora så kallade Bankettkameror med negativ i format 25x35 centimeter, som kontaktkopieras. Det vanligaste redskapet är en kamera med format 13x18 cm.

Det är typiskt för Janne att han vill få tid att prova fram passande teknik för de uppdrag han skall utföra. Ett bra exempel är ett uppdrag han fick av Lars Hall på vår byrå. Det gällde att på ett reportagemässigt sätt ge en bild av människor på fest, finklädde och med glas i händerna. Bilderna skulle ingå i ett skyltmateriel för vår kampanj »Kosta Bodas levande glas».

Janne provade sig fram till en teknik med en avskärmad blixst som vinjetterade ut mot mörkret i kanterna. När det var dags för tagning inbjöds ett sextiotal människor till ett galleri man lånat. De var alla uppklädda och bjöds på en buffé och champagne. På ett reportagemässigt sätt tog så Janne sina bilder i färg och med småbildskame-

ran. Det blev både helhetsbilder, närbilder och detaljer som på ett utmärkt sätt illustrerar vårt glas i »arbete». I butikens värld över kan man nu se dessa bilder som kompletterade med podier för glas och flaskor ger en sugande in-
vit till att köpa våra produkter.

Till vår nya glaskatalog tog Janne omkring 300 nya färgbilder på cirka 1.000 objekt. Arbetet utfördes nere i Kosta under ca tre veckors tid. — Det var pressande att stå i ett rum utan fönster och varje dag klara av 20–25 tagningar, tycker han.

— Varenda objekt har jag själv ställt upp framför kameran, säger Janne, och valt de sparsamma accessoarer som förekommer där de behövs. Det skall vara roligt och litet överraskande att bläddra i katalogen.

Janne har långa dagar. Finns på plats vid nio på morgonen och kommer säl-
lan hem förrän sent på kvällen. Hemma finns hustrun och de tre grabbarna 15, 13 och 9 år gamla. Men helgerna försöker han hålla fria från arbete. På sommaren unnar han sej också rejäl ledighet. Att segla den egna båten är favorithobbyn framför andra då.

Nu när vi litet närmare vet vem »vår reklamfotograf» är, skall det bli spännande att följa hans fortsatta arbete för oss.

Trumpeter målare och gravör

Utan större åthävor reser en skara duktiga yrkesmänniskor från Kosta Boda runt och gör god PR för oss.

Ta till exempel vår berömda glas-trumpetartrio. I år har de verkligen härjat runt i landet och invigt butiker, förgyllt jubileer och givit ljudlig glans vid de mest skilda tillfällen. Skulle de sticka en nål i sverigekartan för att märka alla de platser de besökt, skulle det bli en utmärkt sil till kvällsteet. Så många hål skulle det bli. För övrigt har trion ofta utsträckt sina resor även till platser i grannländerna. De är välkända både i Norge och Danmark.

Trion Bengt Heintze, Dick Fagerlund och Erik Merbom jobbar inte för egen vinning, som vi vet. Det är Kosta Boda som tjänar på deras glada fanfarer.

MÅLAR PR

Också en målade PR får vi genom flickorna Dagmar Schutzendorff och Lena Pettersson som flängt runt till de flesta NK-varuhusen i landet och spridit glädje och kunnande om glasdekoreringen på deras sätt. Till Oslo ställdes kosan en gång. Kunderna i butikerna och butikerna också för den delen uppskattar mycket sådana här arrangemang. Det blir litet fest i butiken de dagar man har besök av flickorna från Åfors.

Glasmålare Lars Gösta Magnusson från Kosta har i samma ärende visat sina talanger på Illums AS i Köpenhamn. Det visste inte köpenhamnarna då, men det var en högt meriterad yrkesman som besökte dem. Lars Gösta fick, som vi vet nu, ett stipendium från Hald Gate fonden.

GRAVÖRKONSTER

En som genom åren verkligen kuskat runt och gjort PR för oss är Bo Swan. I år har han haft det jätktigt. Han har graverande nog gjort två stora norrländsturnéer, varit i Norge, även fläktat runt på andra platser i vårt eget land än Norrland och nu avslutar han sitt år med tre veckor i USA. Strax innan jul får han gravera litet på hemma-verkstaden i Kosta.

Den här sortens ambassadörsresor är uppskattade inslag i arbetet på att sprida kunskap om Kosta Bodas hantverkskickliga medarbetare och de produkter bruken tillverkar.

Foto: Sten Robért

TEVEINSPELNING FÖR CONFETTI

Ett inspelningsteam besökte några dagar i november Kosta för att spela in några sekvenser med SATURNUS, formgivarteamet Ann och Gunnel. Reportaget är en del av ett inslag till det nya kulturprogrammet Confetti och visades i TV den 7 december. Huvudpersonerna från Kosta, Ann Wählström och Gunnel Sahlin blev uppmärksammade i samband med sin utställning på Djurgården. I Kosta belystes samarbetet mellan formgivare och de skickliga glasblåsarkonstnärerna i provverkstaden. Utan dem skulle det vara svårt att realisera formgivarnas drömmar i glas.

Självklart gav det här finfin reklam för Djurgårdsutställningen, Ann och Gunnel samt för Kosta Boda.

TV-teamet kom från TV 1 i Stockholm och bestod av reportern Marianne Björklund, fotografen Inge Roos, ljudingenjören Gunnar Askegren samt elektriker-ljussättaren Jan-Olov Andersson.

FINT BESÖK PÅ KOSTA

Sent i november fick Kosta ett fint besök. Det var USA:s unge ambassadör som kom på sitt första besök till Glasriket.

Omgiven av betryggande säkerhetsvakter anlände ambassadören Gregory Newell med fru Condolyn, ledsagade av landshövdingen Britt Mogård. De mottogs av koncernchefen John Ljungqvist och tekn. dir. Hans Werner.

Ambassadörsparet fick se våra utställningar och nya hyttan. Vid en avslapp-

nad stund med förfriskningar och glasbrukskonversation visade vår chef en av Bertil Valliens fina båtar för gästerna. De blev angenämt överraskade av att båten var en gåva från Kosta.

Den unga ambassadören och hans fru, som för bara kort tid sedan installerades i Sverige, syntes verkligen uppskatta vårt vackra glas.

Efter en dryg timme var besöket över och ambassadören, nu väl orienterad om Kosta Boda, kunde dra vidare på sin »Eriksgrata» i södra Sverige.

KAMPANJER

Vill man veta något om de kampanjer som planerats skall man fråga Olle Mattson. Det gjorde Mängén.

Olle ler ett finurligt leende och säger först ingenting. Sen ingenting och till sist bara litet, lite.

— Jo, visst kommer det kampanjer som vanligt. Närmast två fina kampanjer som jag tror kommer att bli mycket uppmärksammade och uppskattade. Fast jag kan inte precis tala om hur det hela kommer att gestalta sej. Det beror på kampanjernas inriktning. Att tala om dem i förväg skulle kanske ta bort en del av värdet i dem. Men titta i kvällspressen och i ICA-kuriren. Där kan alla själva se vad som komma skall. En sak till vill jag säga, avslutar Olle kampanjpratet. Det blir svart-vita kampanjer, en i vardera januari och februari...

Våra förpackningar byts ut efter beräkningarna. Tills nu har 195 nya svart-vita förpackningar sett dagens ljus. De är mycket uppskattade främst av butikspersonalen av flera skäl:

De syns extremt bra i butiken och de har finfin information om innehållet och tillhörande delar i serien eller serisen.

Tekniskt Nytt:

Dekorslipmaskinen arbetar med Prince.

HANS WERNER:

Det finns en väldig kraft i varje människa i vårt företag som vi vill locka fram. Förslagsverksamheten är en viktig institution i vårt företag och skall ta vara på den kraften. I förslagsverksamheten finns det dokument som reglerar hur det skall skötas.

Nya idéer tas genast om hand. Först av närmsta chefen. Han ger hjälp med det praktiska utförandet och med att sända förslaget vidare till Förslagskommittén. Utvärderingen av förslaget sker på den avdelning som förslaget kommer ifrån.

Facettslipmaskinen.

Slutbehandlingen sker i kommittén, som beslutar om genomförande, belöningsstorlek o.s.v.

Alla som lämnar in förslag får vara med i ett lotteri.

SLIPERIET har genomgått en stark förändring i höst. Hela projektet är snart klart till alla delar.

Vi har installerat en deko-slipputrustning, som nu är inprogrammerad och fungerar mycket bra. I den slipar vi de koren till Prince för närvarande. Maskinen styrs elektroniskt via dator liksom den facettslipmaskin som vi också installerat. Den är emellertid mera komplicerad och är därför ännu under inkörning.

En annan nyhet är att vi skaffat en maskin för skärpning av diamantskivor till sliperiet.

För övrigt är alla de gamla slipstolarna nu ombyggda och har fått stativ av metall. Vinsten ligger i en ergonomiskt bättre arbetsmiljö samt högre kvalitet på produkterna.

Ännu en kvalitetshöjande åtgärd berör syrapoleringen. Vi har fått ett litet laboratorium där vi kan analysera syrakoncentrationen. Därigenom kan vi utnyttja syran bättre, sänka syringstiderna samt förbättra kvaliteten.

Layouten i sliperiet har ändrats helt. Ingen maskin står nu på samma plats som tidigare. Allt för att förbättra flödet av produkterna genom sliperiet. Det minskar tiden för produkterna i arbete och betyder i sin tur mindre bundet kapital i produktionen.

Totalt har sliperiprojektet kostat 4,7 miljoner kronor.

För BODA GLASBRUK finns planer på att bygga en ny smältenhet med användande av ny teknik.

Bodas nya feeder fungerar bra och har medfört den fördelen att flera nya produkter kan tillverkas där, t.ex. AQUA. Den kontinuerliga tillrinningen av glasmassan garanterar likformig kvalitet under hela arbetstiden och begränsas inte av degelns omfång.

I JOHANSFORS vill vi investera omkring 3 miljoner kronor. Projektet skall föreläggas styrelsen nu i januari. Det rör sej om ett nytt kylrör samt ett transportsystem med automatisk inläggning av modernaste slag.

I framtiden väntar flera intressanta projekt på genomförande i Johansfors.

Produktionen går för fullt med 6 verkstäder i arbete med servisglastillverkningen.

ÅFORS har drabbats av en stark nedgång i efterfrågan av stycksaker i halvkristall. Det har medfört att ett par ugnar har måst släckas ned. Några förändringar i personalstyrkan görs inte. Produktutveckling och marknadsföring skall råda bot räknar vi med.

TAPPUGN PÅ HJUL

Strax innan semestern i somras installerades en ny typ av mobil uppvärmningsugn i Åfors. Denna tappugn, som man värmer färgtappar i, kan alltså flyttas runt till den verkstad där den behövs.

KLOCKUGN

Åfors har fått ytterligare en ugn i hyttan. Det är en elektrisk tempereringsugn som används för att värma upp nya deglar. Den nya ugnen drar mindre energi än den tidigare oljeeldade. Dessutom är den mera lätthanterlig eftersom den sänks ner över degeln som en klocka.

Kvalitetsprojekt startat

I höst har det startats upp ett KVALITETSPROJEKT i Kosta Boda. Avsikten är att se över och förbättra kvalitetsverksamheten inom hela företaget.

Kvalitet är ett laddat men betydelsefullt begrepp för en tillverkningsindustri som vår. Man kan ställa många frågor om begreppet kvalitet. Till exempel kvalitet för vem?

En liten historisk tillbakablick gör klart för oss att begreppet kvalitet inte är ett nytt påfund. I vår verksamhet har begreppet funnits i alla tider, men kanske inte varit påtagligt närvarande och uppmärksammat som nu.

För cirka 40 år sedan mötte oss begreppet kvalitetsstyrning första gången. Det var då som amerikanen J.M. Juran kom till Japan för att börja utbilda företagsledare i kvalitetsstyrning. I dag kan vi se hur japanska produkter slår ut de västerländska på allt flera marknader. Det är mr Jurans förtjänst påstår några, men det vill han inte hålla med om — »kanske har jag hjälpt till att korta tiden lite . . .»

Det japanska kvalitetsundret baserade sig på kunskaper, kombinerade med en målmedveten strävan efter kvalitet, anser mr Juran. —Japanerna har lärt sej att använda statistik för att mäta kvalitet och fogat egna metoder därtill.

För att citera mr Juran ännu en gång, så säger han »en dålig kvalitet uppstår inte genom slarv på verkstadsgolvet». Mr Juran har varit med och spårat felkällor inom vissa produktgrupper. Där kom man fram till följande:

- En tredjedel av kvalitetsbristerna beror på fel design hos produkterna.
- Hälften beror på att komponenter från underleverantörer går sönder.
- Bara en sjättedel kan härledas till misstag i produktionen.

Där skall vi lämna mr Juran och historieskrivningen.

KVALITETSPROJEKTET

I augusti startade Kosta Bodas kvalitetsprojekt. Avsikten är att se över och förbättra kvalitetsverksamheten inom hela företaget. Med kvalitet menas inte

KVALITETSPOLICY

KOSTA BODA AB SÄLJER PRODUKTER AV KVALITET, BÅDE KONSTNÄRLIG OCH HANTVERKSMÄSSIG KVALITET, SOM EFTERFRÅGAS AV MARKNADEN OCH MOTSVARAR KUNDENS FÖRVÄNTNINGAR.

KVALITETSNIVÅN SKALL VARA SÅ HÖG OCH JÄMN ATT DEN UTGÖR EN BETYDANDE ANLEDNING TILL KÖP SÄVÄL I DAG SOM I FRAMTIDEN.

enbart problematiken vid syningen utan här avses den kvalitet på produkter och tjänster som samtliga funktioner (anställda) presterar inom Kosta Boda.

Projektet kommer att innebära en genomgång av samtliga rutiner och arbetssätt inom företaget som krävs för att upprätthålla den kvalitetsnivå som företaget har bestämt. Därför har bara fem delområden behandlats under hösten:

- Kvalitetspolicy
- Produktutveckling
- Kontroll — syning
- Avvikelser
- Reklamationer

Totalt har 23 konkreta åtgärder föreslagits av arbetsgrupper. Ledningen har beslutat att dessa åtgärder skall genomföras under våren 1987. Det innebär att etapp I är inne i en genomförandefas. Delprojektansvariga är utsedda och skall driva framtagning och genomförande av de föreslagna åtgärderna.

En styrgrupp är tillsatt för att bevakat kvalitetsprojektets drivning enligt den fastlagda tidplanen. I den gruppen ingår VD, Lars Ekblad, Hans Werner, Zeth Nyström och konsulten Christer Berg.

Koordinator för kvalitetsprojektet är Karl-Åke Larsson.

Samtliga delprojekt kommer att drivas med ett stort antal personer engagerade. Det är en förutsättning för att på sikt få ett förändrat synsätt till stånd så att alla förstår hur kvalitetsverksamheten skall bedrivas och vilket kvalitetsansvar var och en har inom Kosta Boda.

Exempel på delprojekt kan vara: Framtagning av produktspecifikation; rutiner för provframtagning; instruktioner för avsyningspersonal etc.

GLASINDUSTRIN UPPVAKTAR STATEN

En delegation från glasindustrin, Glasforskningsinstitutet, Högskolan, Teknikcentrum och de regionala myndigheterna uppvaktade nyligen Industridepartementet för att få loss 17 miljoner kronor till forskning i glasteknologi.

Från Kosta Boda deltog Hans Werner i uppvaktningen.

Det svenska glaset är berömt inte bara för sin design utan också för sin höga glaskvalitet. Men ute i världen satsas enorma resurser i storkoncernernas laboratorier för att hinna ikapp oss på detta område. Mängder av högkvalificerade forskningsingenjörer arbetar på att finna formeln för smältning av en högkvalitetsglasmasa. Så är det i Japan och i USA, som Hans Werner besökt och så är det ute i Europa.

I Sverige har vi inte resurser att forska på detta höga plan. Visserligen finns det branschägda Glasforskningsinstitutet i Växjö, men deras resurser förmår inte långt här.

För att råda bot innan stor skada skett har en sammansatt delegation från regionen nyligen uppvaktat Industridepartementet för att få loss 17 miljoner kronor för ett femårigt forskningsprojekt om smältteknologi för en glasmasa med högsta kvalitet.

Tanken är att knyta alla inom regionens industrier, institutioner (Glafo), Högskolan och Teknikcentrum till detta forskningsprojekt. Också Universitetet i Lund hoppas man kunna få med.

Systematiska studier i smältteknologi skall leda fram till det önskade resultatet. Några högkvalificerade forskare vill man få med i arbetet och önskar att dessa senare skall inlemmas i glasindustrin som en förstärkning.

Delegationen, som leddes av Britt Mogård, bestod av kommunalrådet Martin Ekdahl, riksdagsman Erik Hovhammar, direktör Hans-Göran Karlsson, direktör Stellan Persson, tekn. direktör Hans Werner och rektor Hans Weislander. På Industridepartementet fick de träffa departementssekreterare Jan Carling och departementsrådet Björn Englund.

Representant från STU, Styrelsen för Teknisk Utveckling, fanns på plats. Det är genom STU som pengarna skall fördelas. STU förvaltar de statliga pengar som skall användas i regionalt utvecklingsarbete.

Resultatet av uppvaktningen dröjer till i mars, då Feldts departement hunnit gå igenom ansökningarna. Till sist beror det på Finansdepartementets kassa om pengar kommer.

Idémakarna samlade framför Sten Roberts kamera: fr v Leif Ahlex, Lars Sjögren, Leif Hultqvist, Alex Matousch, Per-Erik Johansson och Göran Olsson.

Kaffe med uppfinnargrabbarna

Fredag eftermiddag den 5 december vid halv två samlades vi i konferensrummet uppe på Personalavdelningen. Det var dukat för kaffe med wienerbröd och mazarin när grabbarna en och en släntrade in och satte sej ner kring bordet.

Det är svårt att säga när förvandlingen skedde, men efterhand blev stämningen tätare, växte ut från kaffebordet och fyllde hela rummet. En obestämd känsla av gemenskap, kamratskap och styrka blev undan för undan påtagligare, liksom en lukt, som ens sinnen registrerade. Så blir det kanske när målmedvetna människor samlas. De utstrålar mod, självkänsla och duktighet och får oss andra att känna likadant.

Det blev inte så många i rummet, bara de sex som skulle få sina belöningar och från Förslagskommittén tekniske chefen Hans Werner, Sam Wadin, Josef Koch, Sven-Åke Erlandsson och Tommy Ragnarsson, som dessutom var värd. Sten Robért var där också för att som vanligt ta bilder av de duktiga kamraterna. Allra sist anlände Kosta Holding-chefen John Ljungqvist och VD Anders Engström.

Stämningen förändrades sakta av småpratet kring kaffet. Hans Werner tar till orda och berättar för oss om de förslag som nu skall få sin belöning.

Han vänder sej till Göran Olsson och Per-Erik Johansson och berömmar deras enkla men mycket effektiva idé att syrapolera vissa produkter i plaströr. Förslaget innebär en besparing av polerings- och putsningsarbete som beräknas till över 400 timmar per år. Varma applåder får grabbarna ta emot och sen från John Ljungqvists hand var sitt kuvert med de 16.000 kronor som utgör belöningen.

Leif Ahlex har kommit på en enkel men effektiv metod för att få vissa produkter att fästa på Maxi-Grindern genom att värma gummiklämmorna, berättar Hans Werner vidare. John Ljungqvist ger Leif sitt kuvert med 2.050 kronor. Vi applåderar.

Leif Hultqvist står sen i tur att få sin belöning. Han har bytt ut befintlig givare till rotationsvakt för skraptransporthör i nya hyttan. Det ger honom en belöning av 450 kronor, eftersom förslaget delvis bedömts falla inom ramen för de ordinarie arbetsuppgifterna.

Till sist skall Lars Sjögren och Alex Matousch belönas för sitt förslag. Hans Werner, understödd av Sam Wadin, låter oss förstå att deras gemensamma förslag är betydelsefullt för sliparna. En precisionstryckreglerventil och enkelverkande luftcylinder avlastar tummarna vid slipning av ben. Nu slipper man ifrån att tummarna och handen domnar efter en stunds arbete. John Ljungqvist överlämnar kuvert till dem

med 1.300 kronor att dela på. Applåder.

»Det är oerhört värdefullt för ett företag att den här verksamheten finns. Alla dessa små och stora uppfinningar stärker företaget på många sätt samtidigt som det kan underlätta arbetet. Dessutom har det betydelse för viandan, vi är ett lag som strävar mot samma mål.» Ungefär så sa John Ljungqvist till oss och gav också exempel från andra företag han känner till om hur man där arbetar med förslagsstället.

Avslutningsvis berättade Hans Werner och Sam Wadin om Förslagskommitténs inre arbete och mål. Redan nu fick vi veta att sammanträdesdagarna för nästa år är fastställda och att alla som lämnar förslag från nu och framöver kommer att delta i ett lotteri om två julbord.

Nu blev det uppbrott, man ville tillbaka till arbetet, men först skulle Sten Robért få ta sin bild. Vi samlades nere i syrarummet och fick samtidigt en demonstration av hur det nya syrapole-ringssystemet fungerar.

De stora grabbarnas stund var över. Vi som var med kände oss delaktiga. Vi fick en stund vara duktiga och våra bröst fylldes av självtillit och styrka.

Vi önskar att alla i Kosta Boda måtte få uppleva den känslan. I dag var det grabbarnas dag. Nästa gång hoppas vi att också tjejer är med.

FÖRSLAGS- VERKSAMHETEN

Förslagsverksamheten har funnits länge vid Kosta Boda och haft olika intensiva perioder. I år har stora belöningar betalats ut två gånger samt många mindre därtill.

Intresset för förslagsverksamheten är stort, men kommittén arbetar för ett ännu större deltagande och har för den skull reformerat reglerna för verksamheten.

I riktlinjerna för verksamheten vid Kosta Boda sägs det att »Förslagsverksamheten är en viktig del i arbetet att utveckla företagets verksamhet och ska aktivt bidra till att stimulera medarbetarna att utöver sina ordinarie arbetsuppgifter deltaga i problemlösningssarbetet i företaget.

Genom att ta tillvara den erfarenhet och det kunnande som finns hos de anställda kan rationellare produktionsmetoder och bättre förhållanden ur skydds-, miljö- och trivselsynpunkt erhållas, vilket är till gagn för såväl företaget som den anställde.»

För att bedöma och värdera inkomna förslag finns en av parterna vald förslagskommitté om sex ledamöter, tre från företaget, två från Fabriks och en från TCO.

För att stimulera alla att medverka i förslagsverksamheten har förslagskommittén beslutat att lotta ut två julbord för två personer bland alla dem som lämnar in något förslag, belönat eller inte, från nu och till nästa års sista sammanträde.

Redan nu kungörs nästa års sammanträden i kommittén. De blir torsdagen den 19 mars, torsdagen den 4 juni och torsdagen den 29 oktober, klockan 8. Tydligt räknar ledamöterna med att behöva hela långa dagen för det spännande arbetet med att gå igenom de många förslag som säkert kommit in.

Nu är det ju så att förslagen, innan de nått kommittén redan har behandlats på olika sätt.

Så här går det till då du lämnar in ett förslag: Ja, först skall du ha klurat ut något bra först. Sen går du till din närmaste chef och visar vad du kommit på. Nu kan du få hjälp med att beskriva ditt förslag, upprätta ritningar om det behövs eller få hjälp med material eller med att göra en prototyp.

Nu rullar bollen. Din chef ser till att förslaget får den rätta behandlingen ifråga om att prövas och bedömas enligt de regler som gäller för förslagsverksamheten.

Har du nu kommit på något enkelt men genialt som sparar stora pengar åt företaget, så kan du räkna med att bli rikt belönad.

Till sist bara några ord om vad man kan göra: Det kanske är självklart att tankarna kretsar omkring påtagliga saker att förbättra, vid en maskin t.ex. Men glöm inte bort att man kan förbättra rutiner i administrationen, föreslå användande av ett bättre kuvert till ett viss ändamål, komma på ett smart sätt att frankera posten eller en ny datarutin. Det kanske går att spara pengar genom ett nytt sätt att packa gods eller en annan ordning i produktionsgången för en viss produkt. Möjligheterna är oändliga och just du har chansen att komma på det geniale knepet! Att lösa den Gordiska Knuten, Columbi Ägg, genom att i rätt ögonblick framkalla en Lidnersk Knäpp.

Lycka till! Mången håller tummarna för dej.

Anton Koch och Roland Johansson.

ÅFORS -UPPFINNARBRUKET

I somras behandlade förslagskommittén flera förslag från Åfors, varav 3 belönades.

Roland Johansson och Anton Koch fick den näst största belöningen som Kosta betalat ut.

Eftersom Mången inte tidigare kunnat rapportera om den här belöningsomgången vill vi så här i efterhand ta igen den skadan.

I förslagskommitténs protokoll står det helt prosaiskt att Rolands och Antons förslag går ut på återanvändning av syra och tennklorid. Genom att återupplösa ämnena i vatten minskar återanskaffningsbehovet med inte mindre än 50%. Dessutom minskar hanteringen av miljöfarligt avfall. Förslagskommittén har kommit fram till att tillämpningen av förslaget sparar omkring 40.000 kronor om året. Enligt reglerna för den här förslagsverksamheten blir det 20.000 kronor för uppfinnarna att dela på.

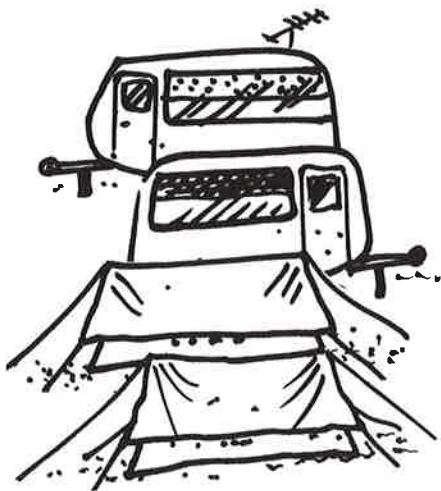
Anton Koch tjänade mera pengar på sin uppfinningsrikedom. Nu tillsammans med Karl-Gustav Zenkert. Förslaget gällde ett verktyg för inplacering av karaffer på kylrör. 2.000 kronor blev det att dela på.

Som om detta inte vore nog blev också Erik Helmersson belönad för sin idé att använda annat material i en inbärningsbricka.

Tänk så mycket fina idéer det finns att förverkliga och så mycket pengar det kan ge.

Åfors gratuleras verkligen i den här omgången av förslagsarbetet.

Boda förändras – får ny camping

Ett beslut i kommunfullmäktige satte punkt för en diskussion om huruvida Boda skulle få en ny campingplats eller om den gamla skulle utökas.

Beslutet betyder att den nya campingen skall byggas redan till sommaren.

Campingen skall förläggas på den åker, vilken löper utmed Storgatan som tar vid genast man passerat bron över den lilla ån.

Campingen kommer att rymma ett 20-tal husvagnar och tält. Man bygger en servicebyggnad, som på vanligt sätt skall innehålla reception och annan service till gästerna. En mindre parkeringsplats ryms också där. Campingen omfattar ungefär halva den yta som åkern upptar. Den här första etappen kommer att kosta 825.000 kronor. Senare kommer en stor L-formad badpool i rostfritt stål att byggas samt kommer campingen att utvidgas. Det kan röra sej om en totalinvestering på ca 3 miljoner kronor.

Den övre delen av åkern närmast samhället övertas av den kommunala stiftelsen Lyckegård, som där skall bygga en industrifastighet för 6 miljoner kronor åt Boda Nova. I den skall hela deras verksamhet inrymmas såsom lager, butik och administration. Det blir en stor byggnad på 2.000 kvadratmeter.

Kosta Boda skall använda de frigjorda lokalerna för utökning av försäljningslokalerna och för att ersätta tältförsäljningen. På tältens plats anläggs en parkering.

Det blir också ett helt nytt Boda som sommargästerna kommer att möta. Camping och Boda Nova får den omedelbara uppmärksamheten, medan den gamla bruksmiljön kanske blir oupptäckt.

Den nya tyngdpunkten i samhällsbilden kan bli till förfång för Bodas huvudnäring – glasbruket – och servicen runt omkring.

MÄNGEN – EN ANGELÄGENHET FÖR ALLA?

MÄNGEN får då och då små bevis på att den är uppskattad av de anställda. Sjänt gläder en ambitiös redaktion som jobbar hårt för att MÄNGEN skall ha ett läsvärt innehåll i en vacker förpackning.

Men är det verkligen bara redaktionens angelägenhet att skapa MÄNGEN? Om detta talar vi ibland på redaktionsmötena.

Vi undrar om inte också DU skulle vilja vara med?

MÄNGEN har en ganska kort födelse-tid, men desto mera intensiv. Någon dryg månad innan tidningen skall komma ut träffas redaktionskommittén till möte. Under flera timmar, under konsumerande av många koppar kaffe, stöts och blöts all den information vi redan har om vad som händer i Kosta Boda. Vi gör också listor på vad som vi skulle vilja ha med i tidningen. Vi jobbar oss igenom många stolprubriker såsom nyheter om personalen, om marknaden, om tekniken o.s.v. Slutligen har vi enats om ett innehåll som nu skall realiseras.

Under arbetets gång har vi fördelat ansvaret på de olika redaktionsmedlemmarna för att ta fram underlag till texter eller för att få fram bilder. Hos Tommy Ragnarsson på personalavdelningen samlas en del material ihop. Annat hamnar hos Ove Alström, som ansvarar för de flesta texterna och för att allt blir illustrerat, typograferat, monterat och tryckt. Det finns en filosofi i arbetet som går ut på att vi försöker använda lokala leverantörer av de tjänster som krävs för att MÄNGEN skall bli till. Sälunda blir texten satt i en IBM Composer av Tryck & Skriv-Service i Växjö. Den satta texten och bilderna blir sedan layoutade av Carl-Henrik Ottosson och Ove Alström i samarbete. Det sker som regel i Carl-Henriks grafiska ateljé i Emmaboda. Därefter arbetar Carl-Henrik vidare efter den »dummy», som blev resultatet av layout-arbetet, med att montera sida efter sida på kartongark. Under tiden läser Ove för sjuttioåttonde gången texten. Om och om igen för att hitta eventuella fel som kan rättas till. Nu är det dags för tryckeriet, Åkessons Offset i Emmaboda att göra sitt. Först gör de tryckplåtar av våra montage, sedan trycks arken med sidorna på. Därefter vikts och häftas tidningen för att slutligen skäras. Åkessons packar sedan MÄNGEN i lagom stora buntar som Kosta Boda hämtar och fördelar på de olika bruken. En ganska stor del av upplagan sänds också ut per post.

Vad kan nu jag göra, undrar DU kanske. Ja, det tekniska slipper DU, men innehållet kan DU påverka. Kom med i redaktionsarbetet. DU kan lämna uppslag och komma med synpunkter och på så sätt påverka innehållet i MÄNGEN. DU är särskilt välkommen om DU kommer från »utbruken» Johansfors, Åfors eller Boda. Då kan redaktionen hålla sej bättre informerad om vad som händer där. Det är också en garanti för att stora och små nyheter från just Ditt bruk kommer med i MÄNGEN – allas vår egen KOSTA BODA-tidning.

Ring till Tommy Ragnarsson på Personalavdelningen om Ditt intresse.

FINURLIGT DATAPROGRAM

Ett nytt datahjälpmedel har kopplats in på vårt datasystem. Det berättar Karin Brånemo för Mängen.

Vårt dagliga datasamarbete med EDB i Bromölla låter oss »on line» arbeta med ett stort system som alla terminaler kan utnyttja. För att få fram vissa uppgifter som t.ex. en kunds inköp e.d. har man dock varit tvungen att samarbeta med dataavdelningen.

Det nya hjälpmedlet består i att man nu genast på skärm kan ta fram de uppgifter, som man tidigare ha måst ta fram via dataavdelningen. Man kan ta fram data om kunders beställningar, artikelinformation, benämningar, priser mm. Man kan också välja ut en hel marknad. USA till exempel och få en överblick.

Hald Gate stipendiet

I Glasriket frodas traditionerna. En trevlig tradition är att Hald-Gate Fonden varje år utser stipendiater. Den som blir utsedd får pengar och ovanskelig ära. Törs man kanske likna stipendiet vid ett litet Nobelpris i sin klass?

I år har fonden delat ut fem stipendier. 4.000 kronor följer med äran.

Två anställda vid Kosta Boda har utsetts till den här fina utmärkelsen: Glasblåsarmästare Anton Koch i Åfors och glasmålare Lars Gösta Magnusson, Kosta.

De övriga stipendiaterna är gravör Rune Strand, Lessebo; glasmålare Henrich Richter, Orrefors, och glasblåsarmästare Nils Nilsson, Älgshult.

Stiftelsen Smålands Museum förvaltar Hald-Gate fonden och det var också på Smålands Museum som utdelningsceremonien hölls den 14 december.

SEMESTERNS FÖRLÄGGNING 1987

Huvudsemestern 1987 kommer att förläggas till veckorna 27, 28, 29 och 30. Det innebär dagarna 29 juni till 26 juli 1987.

Resterande tid (5:e semesterveckan, 5 dagar) tas ut vecka 31 (27 juli till 2 augusti 1987).

Undantag från ovanstående görs för försäljningspersonal-turistshopar, guider, demonstrationsglasblåsning, viss service- och lagerpersonal, orderkontor och ADB-avdelningen, kassan och telefonväxeln samt för viss beredskap enligt tidigare praxis.

LÖNEUTBETALNINGSDAGAR FÖR KOLLEKTIVANSTÄLLDA SOMMAREN 1987

Semesterlön utbetalas 25 juni 1987.
Förskott juni utbetalas 26 juni 1987.
Förskott juli utgår ej.
Slutlön juni utbetalas 14 augusti 1987.
Slutlön juli utbetalas 21 augusti 1987.

HÖJNING AV ORDINARIE FÖRSKOTTSBELOPP

Det har träffats en överenskommelse om att höja de ordinarie förskottsbeloppen att gälla från den 1 januari 1987.

Förskottsbeloppen utgår enligt samma beräkningsgrunder som gäller för närvarande.

De nya beloppen blir:

För den som arbetat minst 104 timmar mellan den 1 och 20 i varje månad 2.500 kronor.

För 88 – 103 timmar 1.900 kronor.

För 64 – 87 timmar 1.400 kronor.

För 48 – 63 timmar 1.000 kronor.

TILLFÄLLIG FÖRÄNDRING AV ÖPPETTIDER I ALLA TURISTSHOPAR

De ändrade öppettiderna blir desamma som gällt under 1986. Gäller under perioden 22 juni – 30 augusti 1987.

Vardagar ändras ordinarie tid (8.30 - 17.30) till 8.30 - 18.00.

Lördagar ändras ordinarie tid (8.30 - 15.00) till 8.30 - 18.00.

Söndagar ändras ordinarie tid (12.00 - 16.00) till 11.00 - 16.00.

PERSONALNYHETER

BÖRJAT

KOSTA

Eero Matinmikko	hyttmek.
Ingela Lilja	n. glaskam.
Ari Puukangas	n. hyttan
Jörgen Fredriksson	n. hyttan
Ulf Hohmann	n. hyttan
Sven-Erik Johansson	Strömbergsh.
Göran Fjällén	vannasköt.
Maria Klingsell	Sthlms kont.
Barbro Åkemark	Djurgårdsutst.

SLUTAT

Meropi Kostaki	g. hyttan
Brita Carlsson	g. glaskam.
Lars Christensen	hyttmek.
Mats Carlsson	n. hyttan
Walle Ahlquist	förädlingen
Erik Samuelsson	g. hyttan
Elis Isaksson	g. hyttan
Henry Karlsson	Uh. avd.
Milorad Jovanović	n. hyttan
Radmilla Jovanović	n. hyttan
Martti Metso J:r	g. hyttan
Tomas Strand	vannasköt.
Anders Gustafsson	tekn. avd.
Karl-Axel Strand	förädlingen
Marja Lindstedt	Sthlms kont.

BODA

—

Marianne Svensson	turistshopen
Carl-Ingvar Nilsson	rep. verkst.

ÅFORS

Margareta Bohman	hyttan
Mikael Bohman	hyttan

Ismo Peltonen	hyttan
Mikael Bohman	hyttan
Tomas Svensson	hyttan
Roland Johansson	hyttan

JOHANSFORS

—

Luisa Trechera	hyttan
Mikael Rosén	hyttan

25-ÅRS JUBILARER

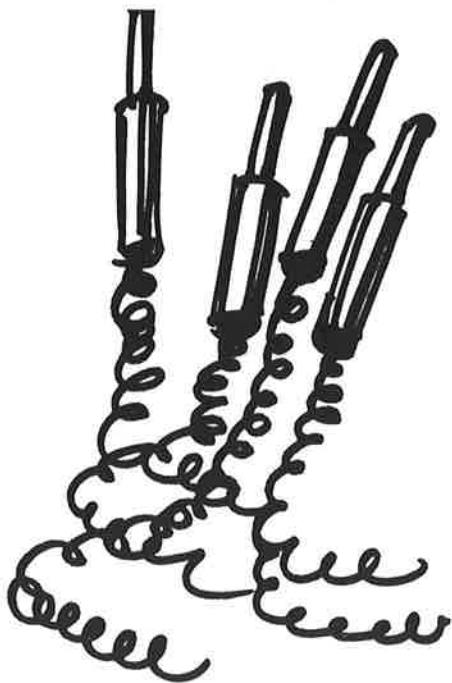
Lika säkert som att efter höst kommer vinter kan vi åter berätta om att en rad anställda uppnått 25 års anställning i företaget.

Helt traditionsenligt hölls en liten hyllningshögtid för de trogna medarbetarna där de fick motta en gåva. I år har samtliga valt att få en klocka.

När detta läses är hyllningen redan över och trotjänarna på väg mot nästa jubileum.

Följande medarbetare vill vi gratulera:

Gulli Johansson, Åfors; Vilgot Karlsson, Åfors; Allan Åsberg, Johansfors; Yvonne Ahl, Kosta; Bengt-Erik Jakobsen, Kosta; Ronny Folkesson, Kosta; Kenneth Ottosson, Johansfors; Eivor Koch, Åfors; Märta Karlsson, Boda; Göran Johansson, Kosta, och Helen Johansson-Leek, Kosta.

KOSTA: Ny telefonväxel

Efter drygt 15 år har Kostas telefonväxel tjänat ut. Det är en proppväxel med nio ingående och åtta utgående linjer. Redan när den kom var den begagnad, berättar Jan-Ingvar Ericsson, som nu haft uppdraget att köpa in den nya växeln.

— Den nya växeln, som heter Titan 100, har massor av finesser, berättar Jan-Ingvar. Den har tio inkommande och åtta utgående linjer. I och med bytet, som skall ske senast i mars nästa år, får alla nya telefonapparater med knappar. Centralenheten, som är helt elektronisk och försedd med dator, ryms i ett utrymme stort som en garderob ungefär. Vår nuvarande har en centralenhet, som upptar cirka 30 kvadratmeter. Borta är alla sladdar och proppar. Nu krävs bara ett tryck på en knapp på den lilla lådan, knappt större än en telefon.

Bland finesserna kan nämnas möjligheten till överflyttning av samtal, eller vidarekoppling. När någon byter arbetsplats, kan man omprogrammera systemet så att det gamla numret kan behållas. Man kan tala om för en person, som redan har samtal att ännu ett samtal väntar. Det sker med en diskret ton. Om man hör att det ringer på det egna numret och man befinner sig i ett annat rum, kan man lätt överta samtalet där man befinner sig. Kortnummer, bara två siffror, är en finess för den som ofta ringer till samma nummer. Kortnummer kan vara gemensamma eller individuella.

Den här nya telefonväxeln köper man inte, säger Jan-Ingvar, den hyr man av Televerket.

För Hillie Paulsson, som arbetat i Kostas telefonväxel sedan 1964, den 3 maj preciserar hon, blir arbetet nu lättare. Borta kommer alla sladdar att vara. Bara en liten knapp att trycka på i stället. Den hängande telefonluren i sitt snöre blir väl kvar, säger hon. Annars blir man alltför bunden om man har luren fäst på huvudet. Ofta måste man plocka fram telefonkataloger och annat som inte direkt sitter framför näsan.

När Hillie är borta har hon Christina Rönn eller Ingegärd Olsson som ersättare. I framtiden blir det lättare att överhuvud taget ersätta den erfarne växeltelefonisten, eftersom det nya systemet är så lätt att sköta beträffande tekniken. Vad som däremot är svårt att ersätta är den erfarenhet som våra telefonister har. Att känna till Kostas all personal, alla avdelningar, alla rutiner. Att veta var i världen man finner en viss person och hur man gör för att nå fram. Den tjänsten, den personliga insatsen, klarar inte ens den modernaste växel av.

Titan 100, den nya växeln, är stor nog att växa i under många, många år. Upp till 128 anknötningar om det skulle behövas.

Forts...

Bruksböckerna berättar VII

För att underlätta bränsleförsörjningen inköptes 1873 en torvmaskin för upptagning av brännstovv i intelligande mossar. 1874 byggdes en ny väg från Ryd till Fagerhult för att underlätta transporter till den nya järnvägsförbindelsen i Lessebo. Vad som här återgetts är i stora drag, men långt ifrån allt som befäste Brukets stadiga utveckling under Uno Angersteins ledarskap.

1830 fanns 8 hyttverkstäder, 1870 inkl. Johanstorp 21. Försäljningssummorna för resp. år var 53.423 rdr och 306.155 rdr.

1842 fanns det 19 st kringresande glasknallar och 1854 ett 40-tal, de ha-

de då fått tillstånd att sälja glas på torg och öppna platser. 1843 såldes för första gången glas på Sigfridsmesse marknaden i Växjö. 1860 skedde försäljningen från förhyrd lokal med disk beklädd med rött tyg. Konkurrenten hårdnar. Firmans Dahlgren & Vestman ställer som krav att: skall de köpa fönsterglas från Kosta bruk, skall Bruket köpa för minst 500 rdr snus från dom.

Som belysning användes talgljus som bokhållarnas fruar stöpte, men 1850 inköptes en kontorslampa med lampeglas och kallades »Kontorsskinken». I övrigt användes rovlampor utan glas som hade en benägenhet att ständigt osa och sprida sot i riklig mängd. Hos sliparna gick ett allmänt talesätt att det var inte lönt att tvätta sig förrän till »lörda».

I stora ångsliperiet fick sliparna fri måndag en gång i månaden då Ångpannorna skulle rengöras, dagen användes ofta till att besöka Stina-Lisa och dricka Betlehemskaffe som serverades med rikligt islag. Ofta fick tisdagsförmiddagen reserveras för återställare. Serveringen var gratis, men när man gick lades en dusör i en försåtligt uppochnervänd hatt vid ytterdörren, därmed nådde inte lagens långa arm hanteringen.

Trots stora investeringar var Brukets ekonomi ansträngd men inte oroväckande. Penningbristen i landet vållade stora bekymmer som framgår av följande:

Brev från Handlanden G. Hammelin, Växjö, 1844.

citat: »Jag har denna vecka, ehuru jag sprungit som en hund, ej kunnat få in mera än några rdr af de ännu återstående c:a 700 a 800 rdr. Gud vet hur det skall gå och få in några pengar i år... Denna kalla vinter har satt både folk och kreatur i obestånd».

Handlanden J. G. Berg & Co, Norrköping, 1853:

citat: »Penningar är här rysligt ont om och Gud vet vad slags slut det här tager. Tvenne af våra bästa marknader inställda (kolera) och för öfrigt all rörelse helt och hållet afstannat hvilket är naturligt vid ett sådant tillfälle som inträffat här, och lantbor får man sällan se mer än 2 a 3 om dagen. Därtill en jämnare inom staden. Gud bevare alla från besök av denna svåra sjukdomen...»

Det var säkert bekymmersamt för Sohlberg, som då var förvaltare. Uno Angersteins under flera års vacklande hälsa gjorde ju saken inte bättre, han drabbades av flera slaganfall och avled i april 1874, 66 år gammal, hans hustru Eva Karolina avled 1884. Båda är begravda i Växjö.

Därmed var ätten Angerstein utslöcknad och Kosta Bruks era som familjeföretag slut.

Eric Karlsson